מהדורה למורה — הקופסה מהבוידעם

כיתה ח׳ · סיפור קצר · 316 מילים · גרסה: עולים · מפתח תשובות בעמוד זה, דפי התלמידים מהעמוד הבא

מבנה הדף: טקסט עם פסקאות ממוספרות ← חלק א׳ איתור (רמה א׳) ← חלק ב׳ הסקה, השוואה ומונח (רמה ב׳) ← חלק ג׳ טיעון והבעת עמדה (רמה ג׳) ← כרטיס יציאה. בגרסת עולים: מילון קצר בראש הדף, שאלות איתור כשאלות בחירה, פתיחי משפט.

🔑 הקופסה מהבוידעם – סיפור קצר

1 (א׳) · איך תכנן נעם להכין את העבודה? ✔ ב. בערב אחד, בקצרה | תשובה מלאה: לסיים בערב אחד: שאלון קצר, שתי תמונות ועץ משפחה מודפס מהמחשב.

2 (א׳) · מה מהבאים היה בקופסה? ✔ ב. כרטיס נסיעה קרוע | תשובה מלאה: שלושה מאלה: מכתבים מצהיבים; תעודה בשפה זרה; כפתור מתכת; כרטיס נסיעה קרוע לשניים.

3 (א׳) · "תודה שהכנסת אותי לקופסה." [מילים להדגשה: מה כתבה]

4 (ב׳) · שהוא משווה את עצמו לסבתא־רבתא והבין כמה אמיץ ובודד היה המסע שלה בגיל דומה לשלו; ההשוואה גורמת לו להעריך אותה ולהתחבר לסיפור. [מילים להדגשה: מה ניתן להסיק]

5 (ב׳) · בהתחלה הוא ראה בעבודה מטלה שצריך לגמור מהר; עכשיו הפרטים הקטנים חשובים לו – הוא סקרן ומחובר לסיפור. ההפתעה מראה שהשינוי קרה בלי שתכנן. [מילים להדגשה: מה מלמדת, השינוי]

6 (ב׳) · מהעבר נשארים לעיתים רק חפצים קטנים; התפקיד של הדורות הבאים הוא לשחזר ולזכור את הסיפור השלם והאנשים שמאחוריהם, לא רק את החפץ. הכפתור מסמל את מה שנשאר, והמעיל – את החיים שהיו. [מילים להדגשה: הסבירו]

7 (ג׳) · תשובה אישית: עמדה ברורה + נימוק + פרט (למשל: השינוי אצל נעם; "השיעורים בהיסטוריה קיבלו פנים"; הסיפור הכואב של ההורים שלא הגיעו). [מילים להדגשה: באיזו עמדה, נמקו, פרט אחד לפחות]

💡 לדיון בכיתה: בקשו מהתלמידים לנמק בעל פה את סימון "איך הגעתם לתשובה" בשאלה אחת מכל חלק.

טקסט 9: הקופסה מהבוידעם

כיתה ח' · סיפור קצר · גרסה עם מילון

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

📖 **מילון קצר**
בוידעם – מחסן קטן מתחת לתקרה · **דהוי** – שהצבע שלו נחלש · **מעברה** – מחנה זמני של אוהלים וצריפים לעולים חדשים בשנים הראשונות של המדינה · **מעפילים** – עולים שהגיעו לארץ בדרך לא חוקית לפני קום המדינה · **סבתא־רבתא** – האימא של סבתא · **שוליים** – החלק הריק בצד הדף

📖 לפני הקריאה: רבים מכם מכינים או הכינו עבודת שורשים – עבודה על ההיסטוריה של המשפחה. הסיפור שלפניכם מתאר נער שגילה בזמן העבודה יותר ממה שציפה. קראו, ושימו לב איך משתנה היחס שלו למשימה.

סיפור קצר

הקופסה מהבוידעם

עבודת השורשים נראתה לנעם כמו עוד מטלה משעממת. עד שסבתא הוציאה קופסת פח חלודה.

א "עבודת שורשים," אמרה המורה, וכל הכיתה נאנחה בבת אחת. נעם כתב ביומן: "להגיש עד פסח. לשאול את סבתא שאלות." הוא תכנן לסיים את זה בערב אחד: שאלון קצר, שתי תמונות, עץ משפחה מודפס מהמחשב. ציון טוב, ונגמר.

ב כשהגיע לבית של סבתא שושנה עם רשימת השאלות, היא הקשיבה, הנהנה, ואמרה: "חכה רגע." היא טיפסה על שרפרף, הוציאה מהבוידעם קופסת פח ישנה עם ציור דהוי של פרחים, והניחה אותה על השולחן. בפנים היו מכתבים מצהיבים, תעודה בשפה זרה, כפתור מתכת אחד וכרטיס נסיעה קרוע לשניים.

ג "הכרטיס הזה," אמרה סבתא, "הוא של אימא שלי. היא הייתה בת חמש־עשרה, כמעט בגילך, כשעלתה לאונייה לבד. ההורים שלה נשארו מאחור, והבטיחו לבוא אחריה. הם לא הגיעו." נעם הסתכל על הכרטיס. חמש־עשרה. הוא חשב על עצמו, שלא מסוגל לישון לילה אחד בטיול השנתי בלי להתקשר הביתה.

ד במשך שלושה ימי שישי ישב נעם אצל סבתא. היא סיפרה, והוא הקליט ורשם. על המעברה שבה גרו באוהל, על הגשם שחדר מבעד לבד, על הכפתור, שנשאר מהמעיל היחיד שהביאה סבתא־רבתא מהבית. כשסבתא לא זכרה פרט, היא אמרה "זה כבר לא חשוב", ונעם התעקש: "לא, זה חשוב, נסי להיזכר." הוא הופתע בעצמו מהמשפט הזה.

ה בבית, נעם חיפש מידע על השנים ההן. הוא קרא על אוניות המעפילים, על המעברות ועל העלייה הגדולה של שנות החמישים. פתאום, השיעורים בהיסטוריה, שנראו לו תמיד כמו רשימה של תאריכים, קיבלו פנים: הפנים של סבתא־רבתא שלו, נערה בת חמש־עשרה עם כרטיס קרוע.

ו העבודה שהגיש לא הייתה "ערב אחד". היא כללה ראיון מלא, סריקה של המכתבים, ומפה שעליה סימן את הדרך שעשתה סבתא־רבתא. בעמוד האחרון הדביק תמונה של הכפתור, וכתב מתחתיו: "לפעמים כל מה שנשאר מבית שלם הוא כפתור אחד. התפקיד שלנו הוא לזכור את המעיל."

ז בסוף השנה, כשהמורה החזירה את העבודות, נעם בקושי הסתכל על הציון. הוא חיפש משהו אחר: את ההערה שכתבה בשוליים. "תודה שהכנסת אותי לקופסה." בערב הוא נסע לסבתא, החזיר לה את המכתבים, וביקש לשמוע עוד סיפור.

חלק א' – שאלות הבנה ואיתור מידע (רמה א')

💡 הדגישו בכל שאלה את המילים החשובות – מילת השאלה, המספר (שניים? שלושה?) והפסקה – ורק אחר כך ענו.

1. איך תכנן נעם להכין את העבודה? 🔍 איתור מידע

◯ א. במשך חודש

◯ ב. בערב אחד, בקצרה

◯ ג. עם כל הכיתה

איך הגעתם לתשובה? ☐ 🔍 כתוב בטקסט ☐ 🧩 חיברתי רמזים ☐ 💭 חשבתי והרגשתי

2. מה מהבאים היה בקופסה? 🔍 איתור מידע

◯ א. טלפון ישן

◯ ב. כרטיס נסיעה קרוע

◯ ג. ספר לימוד

איך הגעתם לתשובה? ☐ 🔍 כתוב בטקסט ☐ 🧩 חיברתי רמזים ☐ 💭 חשבתי והרגשתי

3. מה כתבה המורה בשולי העבודה? 🔍 איתור מידע

איך הגעתם לתשובה? ☐ 🔍 כתוב בטקסט ☐ 🧩 חיברתי רמזים ☐ 💭 חשבתי והרגשתי

חלק ב' – הסקת מסקנות, השוואה ומונחים (רמה ב')

4. מה ניתן להסיק מכך שנעם חשב על עצמו, "שלא מסוגל לישון לילה אחד בטיול בלי להתקשר הביתה"?

🧩 הבנה והסקה

נעם מבין ש...

איך הגעתם לתשובה? ☐ 🔍 כתוב בטקסט ☐ 🧩 חיברתי רמזים ☐ 💭 חשבתי והרגשתי

5. נעם אומר לסבתא "לא, זה חשוב, נסי להיזכר", ו"הופתע בעצמו מהמשפט הזה". מה ההפתעה מלמדת על השינוי שעבר? 🧩 הבנה והסקה

בהתחלה נעם... ועכשיו...

איך הגעתם לתשובה? ☐ 🔍 כתוב בטקסט ☐ 🧩 חיברתי רמזים ☐ 💭 חשבתי והרגשתי

6. הסבירו את המשפט "לפעמים כל מה שנשאר מבית שלם הוא כפתור אחד. התפקיד שלנו הוא לזכור את המעיל." 🧩 הבנה והסקה

איך הגעתם לתשובה? ☐ 🔍 כתוב בטקסט ☐ 🧩 חיברתי רמזים ☐ 💭 חשבתי והרגשתי

חלק ג' – טיעון והבעת עמדה (רמה ג')

יש הטוענים שעבודת שורשים צריכה להיות חובה בכל בית ספר, כי היא מחברת בין דורות ומלמדת היסטוריה. אחרים טוענים שהיא צריכה להיות בחירה, כי יש תלמידים שאין להם קשר למשפחה המורחבת או שהסיפור המשפחתי כואב להם.

7. באיזו עמדה אתם תומכים? נמקו והסתמכו על פרט אחד לפחות מן הסיפור או מניסיונכם. 💭 טיעון ועמדה

מה נתון בשאלה?	
מה עליי לעשות כדי לענות?	
מה חייב להופיע בתשובה שלי?	

אני תומך/ת בעמדה ש... כי...

התשובה המלאה:

💡 תזכורת לתשובה מלאה: הצהרת עמדה ברורה + נימוק הגיוני + הוכחה או דוגמה (מהטקסט או מהחיים).

1. מילת השאלה שהכי עזרה לי היום:
2. שאלה שהייתה לי קשה, ולמה:
3. משהו שלמדתי מהטקסט:

איך הרגשתי בתרגול? ☐ 😀 ☐ 🙂 ☐ 😐 ☐ 😟